

Guia ràpida

**Directiva (UE) 2019/1937 del
Parlament Europeu i del Consell, de 23
d'octubre, relativa a la protecció de les
persones que informin sobre
infraccions del Dret de la Unió**

Guia ràpida sobre la Directiva (UE) 2019/1937 del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'octubre, relativa a la protecció de les persones que informin sobre infraccions del Dret de la Unió

1. Algunes qüestions generals: transposició i període transitori (art. 26). Informes, avaluació i revisió (art. 27)	3
2. Sobre l'àmbit d'aplicació i les condicions de protecció (art 1 i seg.). Possibilitat dels estats membres d'ampliar la protecció atorgada per la Directiva (art. 2.2 i art. 25)	4
2.1. Sobre l'àmbit d'aplicació (art. 1 i seg.)	4
2.2. D'altra banda, cal tenir en compte que la Directiva es refereix a la denúncia en un context laboral (entesa l'expressió en sentit ampli)	5
2.3. A banda de les premisses anteriors, caldrà parar especial atenció en les condicions de protecció de les persones denunciants (art. 6)	6
2.4. Possibilitat dels estats membres d'ampliar la protecció atorgada per la Directiva (art. 2.2. i art. 25)	7
3. Denúncia anònima (art. 6.2)	8
4. Denúncies internes i externes. Definició i disposicions aplicables a tots dos tipus de denúncies (art. 5 i art. 16 i seg.)	9
5. Canals de denúncia (interns i externs) i denúncies (internes i externes) (art. 7 i seg. de la Directiva)	11
5.1. Canals de denúncia interna (i de seguiment) / Procediments de denúncia interna i seguiment	11
5.2. Canals de denúncia externa (i de seguiment) / Procediments de denúncia externa i seguiment	13
6. Revelació pública (art. 15)	17
7. Mesures de protecció (art. 19 i seg.)	18
7.1. Prohibició de represàlies:	18
7.2. Mesures de recolzament:	18
7.3. Mesures de protecció front a represàlies:	19
7.4. Mesures per a la protecció de les persones afectades:	19
7.5. Sancions:	20

1. Algunes qüestions generals: transposició i període transitori (art. 26). Informes, avaluació i revisió (art. 27)

Transposició i període transitori

La Directiva entra en vigor als vint dies de la seva publicació al DOUE. Quant a la transposició al Dret nacional, determina el següent:

Previsió general: els estats membres han de posar en vigor les disposicions legals, reglamentàries i administratives necessàries per donar compliment al que estableix la Directiva, com a molt tard el **17.12.2021**.

"Moratòria": Quant a les entitats jurídiques del sector privat que tinguin de 50 a 249 treballadors, els estats membres han de posar en vigor les disposicions legals, reglamentàries i administratives necessàries per donar compliment a l'obligació d'establir canals de denúncia interna, com a molt tard el **17.12.2023**.

Informes, avaluació i revisió

Els estats membres han de facilitar a la Comissió tota la informació pertinent relativa a l'execució i aplicació de la Directiva. D'acord amb aquesta informació, la Comissió ha de presentar al Parlament Europeu i al Consell un informe sobre l'execució i l'aplicació de la Directiva com a molt tard el 17.12.2023.

Els Estats membres han de presentar anualment a la Comissió determinades estadístiques sobre denúncies externes (capítol III). Com a molt tard el 17.12.2025 la Comissió ha de presentar un informe al Parlament Europeu i al Consell en què ha d'avaluar la repercussió de les normes nacionals de transposició de la Directiva. L'informe ha d'examinar com ha funcionat la Directiva i ha de valorar la necessitat d'introduir-hi mesures addicionals; es podrien proposar, si escau, modificacions de la Directiva.

2. Sobre l'àmbit d'aplicació i les condicions de protecció (art 1 i seg.). Possibilitat dels estats membres d'ampliar la protecció atorgada per la Directiva (art. 2.2 i art. 25)

2.1. Sobre l'àmbit d'aplicació (art. 1 i seg.)

En enfrontar-se a la Directiva per primer cop caldrà tenir cura de fer una bona aproximació a **dues circumstàncies d'especial interès**:

- l'àmbit d'aplicació de la Directiva
- les condicions de protecció, això és, el que s'exigeix de la persona alertadora per poder ser mereixedora de la protecció atorgada per la Directiva.

S'insisteix en això **perquè la Directiva no té la pretensió de protegir qualsevol persona que alerti d'una infracció**, sinó que, com a norma dictada en el marc de les competències de la Unió, regula la protecció d'aquella persona que denuncia **determinades infraccions del Dret de la Unió**. D'altra banda, per atorgar protecció la Directiva exigeix de la persona alertadora que compleixi determinats "requisits".

De manera més concreta:

*La Directiva té per objecte **reforçar l'aplicació del Dret i les polítiques de la Unió en àmbits específics** mitjançant l'establiment de normes mínimes comunes que proporcionin un elevat nivell de protecció de les persones que informin sobre **infraccions del Dret de la Unió** (art. 1).*

*En aquest marc la Directiva determina **les infraccions** la denúncia de les quals està protegida (art. 2.1 a). Estem parlant de l'àmbit de la contractació pública, la protecció del medi ambient, la seguretat dels aliments, la salut pública... El sistema establert per la Directiva és complex, perquè es tracta d'infraccions que entren dins de l'àmbit d'aplicació dels actes de la Unió que enumera **l'annex**, relatives als àmbits que senyala l'art. 1 a) de la Directiva.*

També s'hi inclouen infraccions que afectin els interessos financers de la Unió com es contemplen a l'art. 325 del TFUE i es concreten en les mesures corresponents de la Unió (art. 2.1 b).

Finalment es protegeix la denúncia d'infraccions relatives al mercat interior com es contemplen a l'art. 26.2 del TFUE, incloses, per exemple,

les normes de la Unió en matèria de competència i ajuts atorgats pels Estats (art. 2.1 c))¹.

Caldrà tenir en compte que l'art. 3 de la Directiva estableix algunes precisions sobre l'aplicació d'aquest instrument, entre les quals que la Directiva no afecta l'aplicació del Dret de la Unió o nacional relatiu a:

- La protecció d'informació classificada
- La protecció del secret professional dels metges i els advocats
- El secret de les deliberacions judicials
- Les normes d'enjudiciament criminal

Finalment, la Directiva no afecta a les normes nacionals relatives a:

- L'exercici del dret dels treballadors a consultar els seus representants o sindicats
- La protecció front a possibles mesures perjudicials injustificades derivades d'aquestes consultes
- L'autonomia dels interlocutors socials i el seu dret a celebrar convenis col·lectius.

Això s'entén sense perjudici del nivell de protecció atorgat per la Directiva.

Tampoc no afecta la responsabilitat dels estats de vetllar per la seguretat nacional ni la seva facultat de protegir els seus interessos essencials en matèria de seguretat. En particular, no afectarà les denúncies d'infraccions de les normes de contractació pública que estiguin relacionades amb qüestions de defensa o seguretat, tret que es regeixin pels actes pertinents de la Unió.

2.2. D'altra banda, cal tenir en compte que la Directiva es refereix a la denúncia en un context laboral (entesa l'expressió en sentit ampli)²

¹ D'acord amb l'art. 2.2 els estats tenen la facultat d'ampliar la protecció a altres àmbits o actes no previstos en l'art. 2.1 de la Directiva en el seu Dret nacional.

² Cal posar en relleu que l'art. 5 definicions defineix «informació sobre infraccions» de la manera següent (traducció del castellà):

"La informació, incloses les sospites raonables, sobre infraccions reals o potencials, que s'hagin produït o que molt probablement es puguin produir en l'organització en la qual treballi o hagi treballat el denunciant o en una altra organització amb la qual el denunciant estigui o hagi estat en contacte amb motiu de la seva feina, i sobre intents d'ocultar aquestes infraccions."

Per la seva banda, d'acord amb el mateix article denunciant és la persona física que comunica o revela públicament informació sobre infraccions obtinguda en el context de les seves activitats laborals.

L'art. 5 9) defineix context laboral: les activitats de treball presents o passades en el sector públic o privat a través de les quals, amb independència de la naturalesa d'aquestes activitats, les persones puguin obtenir informació sobre infraccions i en el qual aquestes persones podrien patir represàlies si comunicuessin aquesta informació.

Així, la Directiva s'aplica als denunciants que **treballin**³ en el sector privat o públic i que hagin obtingut informació sobre infraccions en un context laboral, incloent-hi, **com a mínim (art. 4)**⁴:

- Treballadors en el sentit de l'art. 45.1 del TFUE, inclosos els funcionaris
- Treballadors no assalariats en el sentit de l'art. 49 del TFUE
- Accionistes i persones que pertanyin a l'òrgan d'administració, direcció o supervisió d'una empresa, inclosos els membres no executius
- Voluntaris i treballadors en pràctiques que percebin o no una remuneració
- Qualsevol persona que treballi sota la supervisió i direcció de contractistes, subcontractistes i proveïdors

També s'aplica la Directiva:

- als denunciants que comuniquin o revelin públicament informació sobre infraccions obtinguda en el marc d'una relació laboral ja finalitzada
- als denunciants la relació laboral dels quals encara no hagi començat, en els casos en què la informació sobre infraccions s'hagi obtingut durant el procés de selecció o de negociació precontractual.

Finalment, les mesures de protecció del denunciant del capítol VI del Títol I també s'apliquen, en el seu cas, a:

- Les persones facilitadores
- Terceres persones que estiguin relacionades amb la persona denunciant i que puguin patir represàlies en un context laboral, com companys de feina o familiars de la persona denunciant
- Entitats jurídiques que siguin propietat de la persona denunciant, per a les quals treballi o amb les quals mantingui qualsevol altre tipus de relació en un context laboral.

2.3. A banda de les premisses anteriors, caldrà parar especial atenció en les condicions de protecció de les persones denunciants (art. 6)

No qualsevol denunciant té dret a protecció en virtut de la Directiva, l'art. 6 estableix **dos blocs de condicions perquè es pugui generar el dret de protecció** (el primer bloc de condicions té relació amb les conviccions sobre la denúncia de

³ Tot i la redacció de l'art. 4.1 la Directiva també protegeix persones que hi han treballat o persones en el moment previ a l'inici de la seva relació de treball, com es recull en altres preceptes de la Norma.

⁴ Possibilitat dels Estats d'ampliar, doncs.

la persona alertadora, es tracta de circumstàncies que possiblement puguin ocasionar algun problema en el moment d'aplicar la Directiva).

Així doncs, d'una banda:

a. La persona alertadora ha de tenir **motius raonables** per **pensar** que la informació sobre les infraccions que denuncia és **veraç** en el moment de la denúncia i també per pensar que **la informació entra dins de l'àmbit d'aplicació de la Directiva**⁵

I d'altra banda,

b. L'alertador ha d'haver denunciat per canals interns o per canals externs o fet una revelació pública d'acord amb les condicions establertes a la Directiva. Cal tenir en compte que la persona que denunciï davant de les institucions, òrgans o organismes pertinents de la Unió infraccions que entren en l'àmbit d'aplicació de la Directiva també té dret a protecció en les mateixes condicions que una persona que hagi denunciat per canals externs (art. 6.4).

2.4. Possibilitat dels estats membres d'ampliar la protecció atorgada per la Directiva (art. 2.2. i art. 25)

Haurem de tenir en compte que la Directiva estableix expressament que la Directiva s'entén sense perjudici de la facultat dels Estats membres:

- D'ampliar la protecció en el seu Dret nacional a altres àmbits o actes no previstos en l'apartat 1 (art. 2.2)⁶.
- D'introduir o mantenir **disposicions més favorables per als drets dels denunciants** que els establerts a la Directiva sense perjudici del que preveuen l'art. 22 i l'art. 23.2 (art. 25)⁷.

Finalment, l'aplicació de la Directiva no justifica en cap cas que es redueixi el nivell de protecció ja garantit pels estats membres en els àmbits regulats per la Directiva (art. 25.2).

⁵ Notem que **de fet es demanen dues coses**, totes dues de lligades a un àmbit intel·lectual, de lligades a les conviccions de la persona denunciant: la primera que tingui motius raonables per pensar que la informació sobre infraccions que denuncia és veraç en el moment de la denúncia / la segona, que tingui motius raonables per pensar que la informació entra dins de l'àmbit d'aplicació de la Directiva. Per meritjar protecció s'han de complir ambdues condicions; sembla, doncs, que abans d'aplicar mesures de protecció s'haurà de constatar la concurrència d'aquestes circumstàncies.

⁶ Crida als estats.

⁷ Crida als estats. Els art. 22 i 23.2 es refereixen a les persones afectades (denunciades), als seus drets i a sancions per denúncies falses.

3. Denúncia anònima (art. 6.2)⁸

La Directiva no fa una aposta decidida per la denúncia anònima; al marge d'aquells àmbits del Dret de la Unió en què està expressament prevista la denúncia anònima, pel que fa als àmbits de la Directiva l'art. 6.2 deixa aquesta qüestió en mans dels estats⁹:

"Sin perjuicio de la obligación vigente de disponer de mecanismos de denuncia anónima en virtud del Derecho de la Unión, la presente Directiva no afectará a la facultad de los Estados miembros de decidir si se exige o no a las entidades jurídicas de los sectores privado o público y a las autoridades competentes aceptar y seguir las denuncias anónimas de infracciones."

⁸ Vegeu també l'art. 9.1 e) relatiu al seguiment diligent, quan així ho estableixi el Dret nacional, en relació amb les denúncies anònimes.

⁹ Crida específica a la decisió dels estats, doncs, que en el seu Dret nacional han de decidir sobre l'admissió de denúncies anònimes. En aquest punt pot ser d'interès l'art. 24 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal i garantia dels drets digitals

4. Denúncies internes i externes. Definició i disposicions aplicables a tots dos tipus de denúncies (art. 5 i art. 16 i seg.)

En aquest punt caldrà tenir en compte que d'acord amb les previsions de la Directiva es podrien denunciar les infraccions incloses en l'àmbit d'aplicació de la Directiva:

- Mitjançant canals interns
- Mitjançant canals externs
- Mitjançant una revelació pública
- Davant de les institucions, òrgans o organismes pertinents de la Unió (art. 6.4)

En aquest document ens centrarem en els tres primers canals, que són els que es tracten de manera detinguda en la Directiva.

Ens introduïm en els canals interns i externs parlant de denúncies internes i externes. D'acord amb les definicions de l'art. 5 de la Directiva:

- **Denúncia** és la comunicació verbal o per escrit d'informació sobre infraccions
- **Denúncia interna** és la comunicació verbal o per escrit d'informació sobre infraccions dins d'una entitat jurídica dels sectors privat o públic
- **Denúncia externa** és la comunicació verbal o per escrit d'informació sobre infraccions davant de les autoritats competents.

Una mica més endavant abordarem els diferents canals de denúncia i els corresponents procediments, i també la revelació pública; de moment ens detenim en les **disposicions comunes previstes per a ambdós tipus de denúncia en els art. 16 i seg. de la Directiva**.

- **Deure de confidencialitat** (art. 16):
 - els estats membres han de vetllar perquè no es reveli la identitat de la persona denunciant sense el seu consentiment exprés a ningú que no sigui un membre autoritzat del personal per rebre o seguir denúncies
 - això també és aplicable a qualsevol altra informació de la qual es pugui deduir **directament o indirecta** la identitat de la persona denunciant
 - **Excepció**: és possible la revelació quan sigui una obligació necessària i proporcionada imposada pel Dret de la Unió o nacional en el context d'una investigació de les autoritats nacionals o en el marc d'un procés

judicials, en particular per salvaguardar el **dret de defensa** de la persona afectada.

En aquest cas les revelacions han de restar subjectes a cauteles adequades i en particular la d'informar-ne el denunciant prèviament (amb una explicació escrita dels motius de la revelació de les dades confidencials), tret que la informació pugui comprometre la investigació o el procediment judicial.

- Els estats membres han de vetllar perquè les autoritats competents que rebin informació sobre infraccions que inclogui secrets comercials no utilitzin ni revelin aquests secrets comercials per a finalitats que vagin més enllà del que sigui necessari per a un correcte seguiment.

— **Tractament de dades personals** (art. 17):

- Qualsevol tractament de dades personals s'ha de fer de conformitat amb el Reglament (UE) 2016/679 i la Directiva (UE) 2016/680; també d'acord amb el Reglament (UE) 2018/1725.
- No s'han de recopilar dades personals la pertinença de les quals no sigui manifesta per tractar una denúncia específica; si es recopilen per accident, s'han d'eliminar sense dilació indeguda.

— **Registre de les denúncies** (art. 18):

- Els estats membres han de vetllar perquè les entitats privades i públiques i les autoritats competents portin un registre de totes les denúncies rebudes que s'han de conservar durant el temps necessari i proporcionat d'acord amb la normativa d'aplicació.
- Si es denuncia telefònicament o mitjançant un altre sistema de missatgeria de veu amb gravació o sense gravació, es pot documentar la denúncia verbal segons preveu l'article 18 de la Directiva
- Si se sol·licita una reunió amb el personal de les entitats privades i públiques o autoritats competents amb la finalitat de denunciar, s'ha de garantir (a reserva del consentiment del denunciant) que es conservin registres complets i exactes de la reunió en un format durador i accessible, i es pot documentar la reunió segons el que preveu l'art. 18 de la Directiva.

5. Canals de denúncia (interns i externs) i denúncies (internes i externes) (art. 7 i seg. de la Directiva)

5.1. Canals de denúncia interna (i de seguiment) / Procediments de denúncia interna i seguiment

Qui n'ha de disposar?

Les entitats jurídiques dels **sectors públic i privat**. Prèvia consulta amb els interlocutors socials i d'acord amb ells quan així ho determini el Dret nacional¹⁰.

Quines entitats del sector privat?

Entitats jurídiques del sector privat de 50 o més treballadors. No hi ha exempció per raó del nombre de treballadors quan les entitats entrin en l'àmbit d'aplicació dels actes de la Unió a què es refereixen les parts I.B i II de l'Annex (art. 8.3 i 4).

Les entitats que tinguin entre 50 i 249 treballadors poden compartir recursos per rebre les denúncies i fer les investigacions, sens perjudici de les obligacions que imposa la Directiva de mantenir la confidencialitat, donar resposta al denunciador i tractar la infracció denunciada.

Els estats membres **poden** exigir¹¹ que entitats jurídiques del sector privat amb menys de 50 treballadors estableixin canals i procediments de denúncia interna després d'avaluar el risc i tenint en compte la naturalesa de la seva activitat i el nivell de risc, en particular per al medi ambient i la salut pública¹².

Quines entitats del sector públic?

En principi tenen l'obligació **totes** les entitats jurídiques del sector públic, incloses les entitats que siguin propietat o estiguin subjectes al control d'aquestes entitats.

Els estats membres poden eximir¹³ de l'obligació:

- els municipis de menys de 10.000 habitants o amb menys de 50 treballadors
- altres entitats del sector públic amb menys de 50 treballadors

¹⁰ Els estats membres han de vetllar perquè aquestes entitats en disposin (art. 8.1 de la Directiva).

¹¹ Marge per als estats. Està prevista una comunicació (art. 8.8).

¹² Art. 8.8: s'ha de comunicar a la Comissió incloent-hi la motivació de la decisió i els criteris utilitzats en l'avaluació de riscos.

¹³ Marge per als estats.

Els estats membres poden preveure¹⁴:

- que diversos municipis puguin compartir els canals de denúncia interna
- que els canals siguin gestionats per autoritats municipals conjuntes de conformitat amb el Dret nacional; els canals de denúncia interna compartits han d'estar diferenciats i ser autònoms respecte dels corresponents canals de denúncia externa.

Per a què s'han d'establir aquests canals?

Perquè els treballadors de l'entitat puguin comunicar informació sobre infraccions. També han de permetre comunicar informació sobre infraccions a altres persones en contacte amb l'entitat en el context de les seves activitats laborals (art. 4.1 b), c) i d) i art. 4.2). Exemples: voluntaris, treballadors en pràctiques, contractistes.

Com es gestionen? Es poden externalitzar?

La Directiva no exigeix que aquests canals, els gestioni internament l'entitat obligada; els pot proporcionar externament un tercer (art. 8.5)

És obligatori denunciar internament abans d'utilitzar altres vies?

La Directiva no obliga que aquests canals interns s'hagin d'utilitzar en primer terme, però de fet ve a donar-los certa preferència en establir que els estats membres **promouran** la comunicació mitjançant canals de denúncia interna abans que mitjançant canals de denúncia externa, sempre que es pugui tractar la infracció internament de manera efectiva i que el denunciant consideri que no hi ha risc de represàlies (art. 7.2)¹⁵.

Quines són les característiques essencials del procediment de denúncia interna i de seguiment (art. 9)?

Els canals han d'estar dissenyats, establerts i gestionats de forma segura que garanteixi la confidencialitat de la identitat del denunciant i de qualsevol tercer esmentat en la denúncia i impedeixi que hi accedeixi personal no autoritzat;

- S'ha de generar un acusament de rebuda al denunciant en set dies a partir que es rebí la denúncia
- Ha de seguir les denúncies (de manera diligent) una persona o departament imparcial, que poden ser els mateixos que els competents per rebre la denúncia; han de mantenir comunicació amb el denunciant i, si escau, li han de sol·licitar informació addicional i li han de donar resposta

¹⁴ Marge per als estats.

¹⁵ En el mateix sentit l'art. 10.

- S’ha de donar resposta en un termini raonable, que no ha de ser superior a tres mesos
- S’ha de donar informació clara i accessible fàcilment sobre els procediments de denúncia externa davant de les autoritats competents i, si escau, davant de les institucions, òrgans o organismes de la Unió.
- Aquests canals han de permetre denunciar:
 - per escrit o verbalment
 - o d’ambdues maneres.

La denúncia verbal ha de ser possible per via telefònica o mitjançant altres sistemes de missatgeria de veu i també, amb la prèvia sol·licitud del denunciant, per mitjà d’una reunió presencial dins d’un termini raonable.

5.2. Canals de denúncia externa (i de seguiment) / Procediments de denúncia externa i seguiment

Qui els gestiona?

Autoritats designades pels estats membres¹⁶ (autoritats competents). Els estats membres han de dotar aquestes autoritats de recursos adequats.

Es pot denunciar directament davant de les autoritats esmentades?

En principi s’haurà d’haver comunicat en primer lloc mitjançant els canals de denúncia interna, tot i que es pot comunicar la infracció directament mitjançant canals de denúncia externa (art. 10 i 7.2).

Quines són les característiques essencials del procediment de denúncia externa i de seguiment (art. 11 i 12)?

Els canals de denúncia externa han de ser independents i autònoms

- S’entén que són independents i autònoms si compleixen els criteris següents (art. 12):
 - Que es dissenyin, estableixin i gestionin de manera que es garanteixi l’exhaustivitat, integritat i confidencialitat de la informació i s’impedeixi l’accés a personal no autoritzat de l’autoritat competent
 - Que permetin l’emmagatzematge durador d’informació, de conformitat amb l’art. 18, perquè es puguin fer noves investigacions

¹⁶ Marge per als estats de designar les autoritats corresponents.

- S’ha acusar rebuda de la denúncia amb rapidesa i en tot cas en un termini de set dies a partir que es rebi la denúncia, tret que el denunciant demani expressament una altra cosa o que l’autoritat consideri raonablement que es compromet la identitat del denunciant
- S’han de seguir les denúncies de manera diligent
- S’ha de donar resposta al denunciant en un termini raonable, no superior a tres mesos o sis mesos en casos degudament justificats
- S’ha de comunicar al denunciant el resultat final de qualsevol investigació derivada de la denúncia, d’acord amb els procediments previstos en el Dret nacional¹⁷
- S’ha de transmetre en temps oportú la informació continguda en la denúncia a les institucions, òrgans o organismes competents de la Unió, segons correspongui, perquè continuï la investigació, quan així ho prevegi el Dret de la Unió o nacional.
- Han de permetre denunciar per escrit i verbalment.
- La denúncia verbal ha de ser possible per via telefònica o mitjançant altres sistemes de missatgeria de veu i també, amb la prèvia sol·licitud del denunciant, per mitjà d’una reunió presencial dins d’un termini raonable.
- Els estats membres han de vetllar perquè les autoritats competents designin els membres del personal responsables de tractar denúncies i en particular d’informar qualsevol persona interessada sobre els procediments de denúncia, rebre i seguir denúncies, mantenir el contacte amb el denunciant per donar-li resposta i sol·licitar-li informació addicional als efectes de tractar les denúncies. Aquests membres del personal han de rebre formació específica per tractar les denúncies.

Les autoritats competents han de publicar proactivament informació sobre rebuda i seguiment de denúncies? (art. 13)

Els estats membres han de vetllar perquè les autoritats competents publiquin, en una secció separada, fàcilment identificable i accessible dels seus llocs webs, com a mínim la informació següent:

- Les condicions per poder-se acollir a la protecció en virtut de la Directiva
- Dades de contacte per als canals de denúncia externa (adreces electrònica i postal, números de telèfon) i indicar si es graven les converses telefòniques
- Procediments aplicables a la denúncia d’infraccions

¹⁷ En principi no previst en relació amb els canals de denúncia interna.

- Règim de confidencialitat aplicable i informació sobre el tractament de les dades de caràcter personal
- Naturalesa del seguiment que s'hagi de donar a les denúncies
- Vies de recurs, procediments per a la protecció front represàlies i disponibilitat d'assessorament confidencial per a les persones que vulguin denunciar
- Una declaració en què s'expliquin clarament les condicions en què les persones que denunciïn davant d'aquestes autoritats estan protegides d'incórrer en responsabilitat per una infracció de confidencialitat d'acord amb l'art. 21.2 (que fa referència a alguna excepció).
- Dades de contacte del centre d'informació o de l'autoritat administrativa única independent prevista a l'art. 20.3, si escau.

S'ha de tramitar qualsevol denúncia o se'n poden rebutjar algunes? (Art. 11.3 i 11.4) Hi ha denúncies que s'han de tramitar prioritàriament? (art. 11.5)

Quant a la primera qüestió, fem referència en aquest punt als dos supòsits expressament previstos per la Directiva:

- Els estats membres **poden** disposar¹⁸ que, un cop examinat degudament l'assumpte, aquestes autoritats decideixin que la infracció denunciada és manifestament menor i no requereix més seguiment d'acord amb la Directiva que l'arxiu del procediment.
- Això no afecta altres obligacions o procediments aplicables per tractar la infracció denunciada ni la protecció prevista per la Directiva en relació amb la denúncia interna o externa. Les autoritats competents han de notificar la seva decisió al denunciant i també la motivació de la decisió.
- Els estats membres també **poden** disposar¹⁹ que les autoritats competents puguin arxivar el procediment pel que fa a denúncies reiterades en els termes de l'art. 11.4 de la Directiva. Les autoritats competents han de notificar al denunciant la seva decisió i la motivació de la decisió.

Quant a la tramitació prioritària, l'art. 11.5 de la Directiva estableix que els estats membres poden disposar²⁰ que si hi ha un nombre elevat de denúncies, les autoritats competents puguin seguir prioritàriament les d'infraccions greus o d'infraccions de disposicions essencials que entrin dins de l'àmbit d'aplicació de la Directiva.

¹⁸ Marge per als estats

¹⁹ Marge per als estats.

²⁰ Marge per als estats.

Aquestes autoritats han de revisar periòdicament els seus procediments? (art. 14)

Els estats membres han de vetllar perquè les autoritats competents revisin periòdicament els seus procediments de rebuda i seguiment de denúncies, com a mínim un cop cada tres anys. En la revisió han de tenir en compte la seva experiència i la d'altres autoritats competents i han d'adaptar els seus procediments en conseqüència.

6. Revelació pública (art. 15)²¹

Recordem en primer lloc que l'art. 5.6) de la Directiva defineix què s'entén per "revelació pública" o "revelar públicament": posar a disposició del **públic** informació sobre infraccions. Estem parlant, doncs, de **fer pública aquesta informació**.

Com s'ha comentat amb anterioritat, la Directiva no arriba a imposar la preferència de canals, però sí que estableix que els estats membres han de promoure la comunicació mitjançant canals de denúncia interna, canals que es venen a configurar, doncs, com a preferents.

La pregunta a què responen les previsions de l'art. 15 de la Directiva és **quan es pot acollir a protecció de la Directiva la persona que fa una revelació pública?**

Perquè la persona es pugui acollir a la protecció s'ha de complir **alguna** de les condicions següents:

- La persona ha denunciant per canals interns i externs, o directament per canals externs (segons la Directiva) i no s'han pres mesures apropiades en el termini corresponent
- La persona té motius raonables per pensar que:
 - La infracció pot constituir un perill imminent o manifest per a l'interès públic (exemples: situació d'emergència o risc de danys irreversibles) **o**
 - En cas de denúncia externa, hi ha risc de represàlies o poques probabilitats que es doni un tractament efectiu a la infracció ateses les circumstàncies particulars del cas, com que es puguin ocultar o destruir proves o que una autoritat estigui en connivència amb l'autor de la infracció o implicada en la infracció.

²¹ No s'aplica l'article als casos que la persona reveli informació directament a la premsa d'acord amb disposicions nacionals específiques que estableixin un sistema de protecció relatiu a la llibertat d'expressió i d'informació.

7. Mesures de protecció (art. 19 i seg.)

En el capítol que regula les mesures de protecció es regulen:

- La prohibició de represàlies (art. 19)
- Les mesures de recolzament (art. 20)
- Les mesures de protecció front a represàlies (art. 21)
- Les mesures per a la protecció de les persones **afectades** (art. 22)
- Les sancions (art. 23)

Finalment (art. 24) es determina que els estats membres vetllaran perquè no es puguin limitar els drets i vies de recurs previstos per la Directiva, ni s'hi pugui renunciar, per mitjà de cap acord, política, forma d'ocupació o condicions de treball, inclosa qualsevol clàusula de sotmetiment a arbitratge.

7.1. Prohibició de represàlies:

Els estats membres han d'adoptar les mesures necessàries per prohibir qualsevol represàlia contra les persones a què es refereix l'art. 4, incloses les amenaces i temptatives de represàlies.

L'art. 19 de la Directiva dona alguns exemples del que podria ser una represàlia prohibida: suspensió, acomiadament, destitució o mesures equivalents; degradació o denegació d'ascensos; canvi de lloc de treball, canvi d'ubicació del lloc de treball, reducció salarial o canvi de l'horari de treball; denegació de formació...

7.2. Mesures de recolzament:

Els estats membres han de vetllar perquè les persones a què es refereix l'article 4 tinguin accés a mesures de recolzament, **segons correspongui**.

L'art. 20 de la Directiva dona alguns exemples del que podrien ser aquestes mesures en establir que en particular aquestes mesures són les següents²²: informació i assessorament complets i independents, accessibles i gratuïts, sobre els procediments i recursos disponibles, protecció front a represàlies i drets de la persona afectada; assistència efectiva per part de les autoritats competents davant qualsevol autoritat pertinent implicada en la seva protecció front a represàlies, **inclosa, quan així ho estableixi el Dret nacional, la certificació que es poden acollir a protecció a l'empara de la Directiva**; i

²² Sembla que les de l'art. 20 haurien d'estar previstes en el dret intern.

assistència jurídica en processos i assessorament jurídic o qualsevol altre tipus d'assistència jurídica.

Es preveu també que els estats membres **podran prestar**²³ assistència financera i mesures de recolzament als denunciants, inclòs recolzament psicològic, en el marc d'un procés judicial.

Finalment, es preveu que les mesures de recolzament previstes per aquest article, les ha de prestar, segons correspongui **un centre d'informació o una autoritat administrativa única i independent clarament identificada**²⁴.

7.3. Mesures de protecció front a represàlies:

Els estats membres han d'adoptar les mesures necessàries per garantir que les persones a què es refereix l'article 4 estiguin protegides front a represàlies. Es determina que s'hi han d'incloure les mesures dels apartats 2 a 8 de l'art. 21:

- "Exempcions" de responsabilitats en determinats casos²⁵
- Inversió de la càrrega de la prova en casos de represàlies a les persones denunciants: la persona que hagi pres la mesura perjudicial té la càrrega de provar que la mesura es va basar en motius degudament justificats
- Accés a mesures correctores front a represàlies, segons correspongui, incloses mesures provisionals a l'espera de la resolució del procés judicial
- Els estats membres han d'adoptar les mesures necessàries per garantir que es proporcionin vies de recurs i indemnització íntegra dels danys i perjudicis patits per les persones a què es refereix l'art. 4 de conformitat amb el Dret nacional.

7.4. Mesures per a la protecció de les persones afectades:

Recordarem en aquest punt que l'art. 5 10) de la Directiva determina qui és **persona afectada**: ... una persona física o jurídica a la qual es faci referència en la denúncia o revelació pública com la persona a què s'atribueix la infracció o amb la qual s'associa la infracció.

L'art. 22 de la Directiva estableix mesures per protegir les persones afectades:

²³ Marge per als estats.

²⁴ Marge per als estats de determinar quin hagi de ser l'organisme que se n'ocupi.

²⁵ En tot cas es fa específica referència a la **comissió de delictes** per part de la persona denunciante en els termes següents:

"Los denunciantes no incurrirán en responsabilidad respecto de la adquisición o el acceso a la información que es comunicada o revelada públicamente, siempre que dicha adquisición o acceso no constituya de por sí un delito. En el caso de que la adquisición o el acceso constituya de por sí un delito, la responsabilidad penal seguirá rigiéndose por el Derecho nacional aplicable."

- Els estats membres han de vetllar perquè les **persones afectades** gaudeixin plenament dels drets següents:
 - Tutela judicial efectiva
 - Jutge imparcial
 - Presumpció d'innocència
 - Dret de defensa inclòs el dret de ser escoltades i d'accedir al seu expedient
- Les autoritats competents han de vetllar, d'acord amb el Dret nacional, perquè la identitat de les **persones afectades** estigui protegida mentre estigui en curs qualsevol investigació desencadenada per la denúncia o la revelació pública.
- Les normes dels art. 12, 17 i 18 sobre protecció de la identitat dels denunciants s'apliquen també a la protecció de la identitat de les persones afectades.

7.5. Sancions:

L'art. 23 determina que els estats membres han d'establir sancions efectives, proporcionades i dissuasives aplicables a les persones físiques o jurídiques que:

- Impedeixin o intenti impedir les denúncies
- Adoptin mesures de represàlia contra les persones a què es refereix l'art. 4
- Promoguin procediments abusius contra aquestes persones
- Incompleixin el deure de confidencialitat de la identitat dels denunciants

D'altra banda, **també** han d'establir sancions efectives, proporcionades i dissuasives per als **denunciants** quan es determini que van comunicar o revelar públicament informació falsa dolosament ("a sabiendas").

També han d'establir mesures per indemnitzar els danys i perjudicis derivats d'aquestes denúncies o revelacions públiques falses de conformitat amb el dret nacional.

Autor: Àrea de Legislació i Assumptes Jurídics de l'Oficina Antifrau de Catalunya

Febrer de 2020

